

MÁTRATERENYE

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV 2017.

tartalomjegyzék

1. Bevezetés
2. Mátraterenye bemutatása
általános településkép, településkarakter
3. Örökségünk
a településképi szempontból meghatározó építészeti, műemléki, táji és természeti értékek, településképi jellemzők
4. Településképi szempontból meghatározó területek Mátraterenyén
eltérő karakterű területek lehatárolása, a településkép, arculati jellemzők és településkarakter bemutatásával
  - Homokterenye
  - Nádújfalu
  - Jánosakna
  - üdülőterület
  - gazdasági terület
  - mezőgazdasági külterület
5. Ajánlások
a településkép minőségére vonatkozó ajánlások: építészeti útmutató:
  - falusias lakóterületre
    - Telepítés
    - Magasság
    - Tetőhajlásszög
    - Tetőforma
    - Homlokzatképzés, anyaghasználat (szín)
    - Kerítések
    - Tornácok
    - Ajtók, ablakok
    - Részletek
    - Kertek
    - Utcák, Terek
6. Jó példák I épületek, épített részletek
épületek, építészeti részletek (ajtók, ablakok, tornácok, anyaghasználat, színek, homlokzatképzés), kerítések, kertek, zöldfelületek kialakítása
7. Jó példák I sajátos építményfajták
sajátos építményfajták, reklámhordozók, egyéb műszaki berendezések

A kézikönyv segítség kíván lenni: a település bemutatásával, az értékek megismertetésével és az útmutató résszel tárja fel az épített környezet szépségeit. Bevezeti az olvasót az építészeti értékek tárházába, hogy olyan házat tudjon építeni, ami valódi büszkeséggel töltheti el, és a település képéhez illeszkedik, azt ízléssel viszi tovább.

Az ajánlások nem tekinthetők kötelező jellegűnek, a céljuk nem a tervezési szabadság megkurtítása, uniformizálása, hanem éppen a valós értékek megismertetése, a sokféle izgalmas lehetőség feltárása. Az unalomig másolt, giccses, sokszor import klónok helyett a település karakteréhez illeszkedő választási lehetőségek bemutatása, a nem diktált, hanem valódi szabadság megismertetése.

A kézikönyv nem egy merev, lezárt egész, hanem nyílt, folyamatos hozzászólást és változtatást lehetővé tevő kezdeményezés kíván lenni, ahogy a település története sem befejezett, hanem folyamatosan továbbíródik. Ezért, ha újabb szép ház születik, az bekerülhet, sőt be is kell, hogy kerüljön a könyvbe, hogy ezáltal büszke lehessen rá építtetője, tervezője, kivitelezője és a település egyaránt.

Egy ház elválaszthatatlan kapcsolatban van környezetével, szomszédaival, településével. Valódi gyümölcse pedig csak annak a kapcsolatnak van, ahol a felek egymást megismerik, szeretik és békében élnek egymással.

KÖSZÖNTŐ

2

**Kedves Mátraterenyei Polgártársam!
Kedves Látogató!**

Mátraterenye Településképi Arculati Kézikönyvét tartja a kezében, melyet 2017 nyarán a településkép védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvény által előírt módon, közösen alkottunk meg.

E kötet rendeltetése, hogy rögzítse, és követendő példaként állítsa saját magunk és minden leendő mátraterenyei lakos számára a falunk képében, „arculatában” rejlő értékeket, és útmutatásul szolgáljon a jövőben építendő mátraterenyei házak tervezéséhez és megépítéséhez. A kézikönyv így egyszerre Mátraterenye legjobb arcát, legszebb természeti és épített értékeit bemutató és rögzítő végrendelet, egyszerre pedig születési bizonyítványa az itt teremtendő értékeknek.

Megalkotása során tehát törekedtünk arra, hogy meglássuk falunk rejtett értékeit, melyek az itt élők életminőségéhez hozzájárulnak, valamint a Mátraterenyén rejlő fejlesztési lehetőségek feltérképezésére. A kötet sajátossága még, hogy elkészítése során megszólítottuk a falu minden lakóját, így biztosítva, hogy a jövő építkezései során első helyen mátraterenyei polgárok életminősége és érdekeinek érvényesülése álljon.

A nagyszerűen elvégzett közös munkáért szeretnék Önnek egész Mátraterenye nevében köszönetet mondani! Bízom benne, hogy a jövőben még többet tehetünk együtt falunkért! Addig is fogadja szeretettel Településképi Arculati Kézikönyvünket, örömteli tervezést kívánok!

A további közös munka reményében
üdvözlettel,

Gécsé László
Polgármester

Mátraterenye
2017.

MÁTRATERENYE BEMUTATÁSA

általános településkép, településkarakter

3

Mátraterenye Nógrád megye északkeleti szélén, a Zagyva-völgyben, a Mátra- és Medves-hegység között terül el. Budapesttől 115, Salgótarjától 20, Egertől 45, a világörökség részét képező Hollókőtől 50 km-re esik. A legközelebbi határátkelő Szlovákia felé 25 km-re van Somoskőújfaluban. A legközelebbi városok keletre a Heves megyei Pétervására, nyugatra Bátorterenye, északnyugatra pedig a megyeszékhely, Salgótarján, mindhárom 20 km távolságon belül található.

Mátraterenye 1984-ben alakult Homokterenye, Mátranovák és Nádújfalu községek egyesítésével. Mátranovák 1991-ben kiválva ismét önálló község lett, így alakult ki Mátraterenye mai területe. A maradék település neve változatlan maradt.

Nádújfalu településrész a 23-as főút mátraszelei elágazásánál található. Középkori település, amelynek első írásos említése 1426-ból származik. Ekkor Iván, Szuha és Füzes helységekkel együtt az Iváni család birtokában voltak. Az 1594 évi összeírásban csak 1 adóköteles, ezenkívül 3-3 elszegényedett és elpusztult jobbágytelket írtak itt össze. A 19. század elején a Halasy, Gyürky, Vecsey, Gyurcsányi, Balázs, Bakó, Markolt, Horváth és Sütő családok voltak itt birtokosok. A Halasy család birtoka az 1900-as évek elején Zmeskál Zoltán császári és királyi kamarásé, akinek birtokába került a volt Halasy-féle kastély is, amely alatt boltíves pince is volt.

Az egykor csak Újfaluként (korabeli írásmód szerint Wyfalu) emlegetett község a török hódoltság előtt nem a mai helyén állt. A legenda szerint annak köszönheti mai nevét, hogy a helység lakosai elhagyva lakóhelyeiket, az itteni nádasokban telepedtek le, visszahúzódva az ellenség elől. A régi község helye még a 20. század elején is Faluhely néven volt ismert. A török hódoltság után telepedett át a jelenlegi helyére. 1871-ben egy nagy tűzvészben a település legnagyobb része leégett. 1910-ben 734 lakosából 725 magyar volt. Ebből 711 római katolikus, 16 evangélikus vallású. Az 1900-as évek elején a lakosság háziipar-szerűleg űzte a nyírfaseprőkészítést és vászonszövést. A település határában pedig kőbánya is volt. A helységhez tartozott még Rakottyás és Pusztaközépvíván is.

Homokterenye Árpád-kori település, története a XIII. századig nyúlik vissza. Homokterenye ősi nevét, Atyaházát, vagyis Atyaházát 1274-ben említi először egy oklevél. Történeti kutatásokból tudjuk, hogy az Árpád-korban a falut elsősorban solymászok lakták, majd a XV. század elején, 1404-ben, amikor már Heves vármegyéhez tartozott, Zsigmond király adományozott itt nagyobb birtokot Homokterennei Miklósnak és fiának Jánosnak, valamint kisebb birtokrészeket a "falú végén lakó" Péternek és Lászlónak, de 1418-ban már az egész helységre Homokterennei Jakab fia, János kapott adományt. Ettől kezdve nevezik Homokterenne néven. 1548-ban Nagy Balázs és Horváth András birtoka volt. 1552-ben e település is behódolt a törököknek. 1555-1558 között a hatvani szandzsákhöz tartozott, összesen 5 adóköteles házzal.

1563-ban, a Homokterennei család kihaltával Berényi András nyerte adományul, akinek utóda Berényi György, az akkori nádor Pálffy Pál közbenjárásával új királyi adományt eszközölt ki e helységre, melybe be is iktatták 1652-ben. 1715-ben 10 magyar, 1720-ban pedig 12 magyar háztartását írták össze. 1770-ben Darvas Ferenc és Balczer József, 1826-ban Platthy József özvegye, Talai Horváth Mihály, Fáy József és Hamar András özvegye voltak birtokosai.

Az 1900-as évek elején Kolossy Zoltán és Csintalan Ábrissné volt itt a nagyobb birtokos. A községbeli úri lakok közül az egyiket Lieszkovszky József építtette a 19. század elején. A másikat Szakács József építtette 1880-ban. A harmadikat pedig Fáy Menyhért építtette a 19. század első éveiben. 1873-ban itt is a kolera pusztított, 1874-ben pedig az egész helység leégett. Határában az 1900-as évek elejének adatai szerint két kőszénbánya is volt. Az egyik az Északmagyarországi Szénbánya Társaság telepe, a másik Csintalan Ábrissné és két társáé volt. 1910-ben 1472 lakosából 1446 magyar volt. Ebből 1935 római katolikus, 40 evangélikus, és 20 izraelita. A községhez tartoztak: Mizserfa-bánya, Körte völgy, Mizserfa, Pétervölgy, Szárazvölgy és Verebes-pusztja.

Az 1950-es megyerendezés előtt Homokterenye és Mátranovák Nógrád vármegyéhez, Nádújfalu viszont Heves vármegyei Pétervásárai járáshoz tartozott.

A vidéket nagyrészt kirándulásra csábító erdők és szelíden hullámzó, hegyekké csak itt-ott emelkedő dombok borítják. A táj domborzati sajátosságai teszik olyan széppé és barátságossá a települést. Kisebb-nagyobb túrákon könnyen elérhető innen a különleges szépségű hegyeskei borókás legelő, a Nagy- és a Szerkő homokkő sziklái, a Szilvaskő páratlan bazaltképződményei, a Bárna-patak felső folyása, illetve a Medves-vidék más természeti csodái. A Mátra központi gerince, valamint a Galya- és a Kékestető is gépkocsival legfeljebb fél óra alatt elérhető. Légvonalban alig 10-15 km-re található mindkettő, és a csúcsoknál lévő tornyok is jól láthatóak szabad szemmel a településről.

ÖRÖKSÉGÜNK

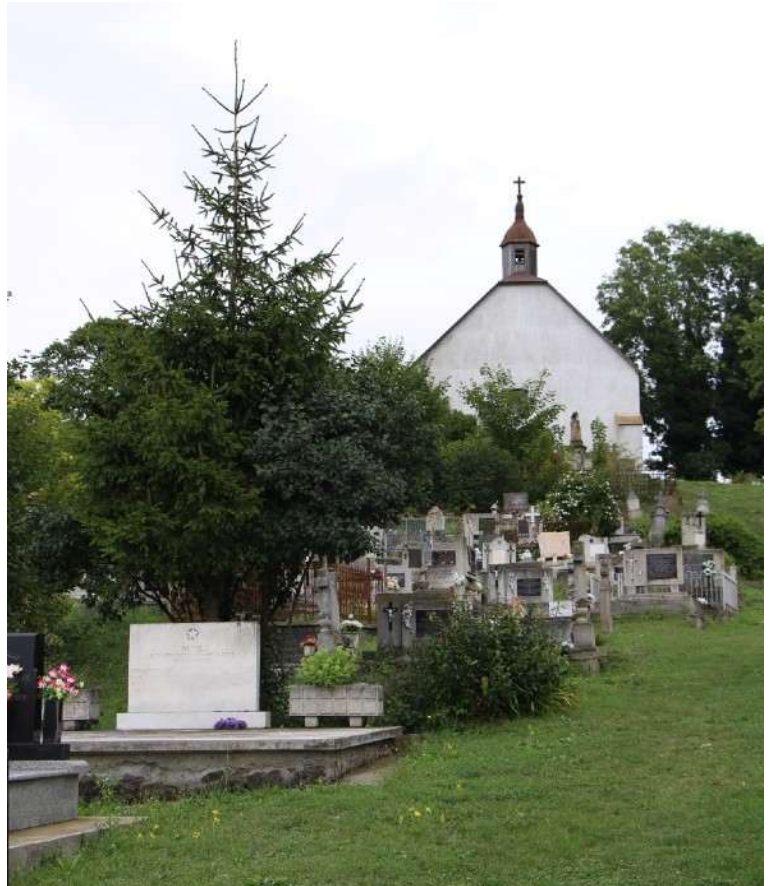
a településképi szempontból meghatározó építészeti, műemléki, táji és természeti értékek, településképi jellemzők

4

HOMOKTERENYE

SZENT MÁRTON KISTEMPLOM

A község kiemelt jelentőségű műemléke a XIII. századból származó homokterenyeyi római katolikus templom, amelyet a XV. században gótikus stílusban alakítottak át. A déli oldal gótikus kapuja a 15. század elején, a Homokterenyeyi család építkezései során készült. 1801-ben pusztulóban lévő oldalépitményeit lebontották, az épületet helyreállították, ekkor épült a templom sekrestyéje és huszártornya. 1920-ban boltozták be, akkor tüzelték el azt a kazettás mennyezetet, amire az 1512-es évszám volt felfestve. A temetőben található épület (Kossuth út 110.) ma is eredeti környezetében, beépítetlenül áll a falu fölött, ezzel is megőrizve évszázadokkal ezelőtti hangulatát. Műemléki védelem alatt áll.

NEPOMUKI SZENT JÁNOS SZOBOR

Lakóház előkertjében álló szobor. Alacsony, négyzetes hasáb alakú, párkánnyal ellátott talapzatán a szent alakja papi ornátusban, kezében a vértanúk palmaágával összefogott, jobb vállának támasztott feszülettel látható. Műemléki védelmet élvez.

RÓMAI KATOLIKUS PLÉBÁNIAHÁZ

Fésűs beépítésű, téglalap alaprajzú ház, kontytetővel. Udvari homlokzata előtt falazott oszlopos-mellvédes tornác húzódik. Az épület hátsó része és a tető fele el van bontva. Egytraktusos, helyiségei még részben pórfödémesek, az utcai szoba pedig földpadlós. Pincelejárát a ház végéből. A műemléki védettségű épületet valószínűleg a földbirtokos Szakács család építtette.

SZENT JÓZSEF TEMPLOM

1938-ban épült a falu másik temploma, melyet a jó módú Szakács család, a falu lakosaival együtt építtetett. Jelenleg már csak javarészt itt tartanak istentiszteleteket. Kivételesen szépek a Szent József templom katedrál üvegezésű ablakai.

BÁNYÁSZ-EMLEKMŰ A SZENT BORBÁLA PARKBAN

A településen nagy hagyománnyal rendelkezett a bányászat. A bányabezárások után, a helyi bányász szakszervezet elhatározta, emléket állít e letűnő szakmának. Így épült meg 2003-ban az emlékmű, melyet nem csak Bányásznapon, hanem május elsején is meg szoktak koszorúzni a különböző szervezetek.

TÁJHÁZ

A régi palóc tájházban az úgynevezett "terennei" népviselet mellett az akkor használt hímzett textíliák, háztartásbeli és gazdasági eszközök is helyet kaptak.

A nyeregvetős épület külső megjelenésében is jól tükrözi korának jellemző építészeti vonásait.

NÁDÚJFALU

KATOLIKUS TEMPLOM

1746-ban készült el a kivételesen szép, fakazettás mennyezetű nádújfalui katolikus templom épülete. Eredetileg rövidebb volt, nádtetővel és fatoronnyal rendelkezett. A mai karzatot hozzátoldták, így a torony is előrébb került. Teljes egészében terméskőből épült. Műemléki védelem alatt áll.

A település legnagyobb büszkeségei közé tartozik, mivel díszítettsége még országos viszonylatban is ritkaságszámba megy. A Szent Kereszt megtalálása tiszteletére áldották meg a templomot.

HARANGLÁB

Nádújfalu másik nevezetessége a templom mellett található, fából készült harangláb. Építésének idejéről nincs pontos adat. A harangláb középső gerendáján ma is jól olvasható a bele vésett felirat: "1784 JOT KÁNTORNAK KOVÁTS MÁRTONY." Ez az évszám azonban nem az építés idejét jelzi, mert már 1776-ban egy egyházi feljegyzésben működő haranglábként említik. 1924-ben két harangot szenteltek fel benne. a nagyobb a Szent Borbála nevet viseli, a kisebb a Jézus szíve harang. A templommal együtt szintén műemléki védetség alatt áll.

HOSSZÚ-VÖLGYI FORRÁS

Nádújfalu határában található a forrás, amelynek a vizét a környékbeliek évtizedek óta isszák (néhány éve bevizsgáltatták, fogyasztásra alkalmas). Az elmúlt években helyi lelkes lakosok kitisztították és pihenő helyé alakították a környékét. A forrás része a Galagonya-útvonalnak, amely Nemtiből indul és Mátranovákön ér véget. A túra közben a kiránduló csodálatos tájakon halad keresztül, megismerve a település növény-, és ha szerencsés, az állatvilágát is.

KÖZÖSSÉGI ÉPÜLET

Nádújfalu lakói 1962-ben építették a falu központjában található kultúrotthont, amely 2000-től pár éven keresztül vendégházként üzemelt. Ma főként közösségi programoknak ad otthont, de korszerűsítése és felújítása napirenden lévő feladat. Az épület parkjában hatalmas fák alatt lehet pihenni, de a kicsik játszhatnak is, a kertben lévő játszótéren. A környékben sokfelé vezetnek túraútvonalak azoknak, akik az aktív kikapcsolódást keresik.

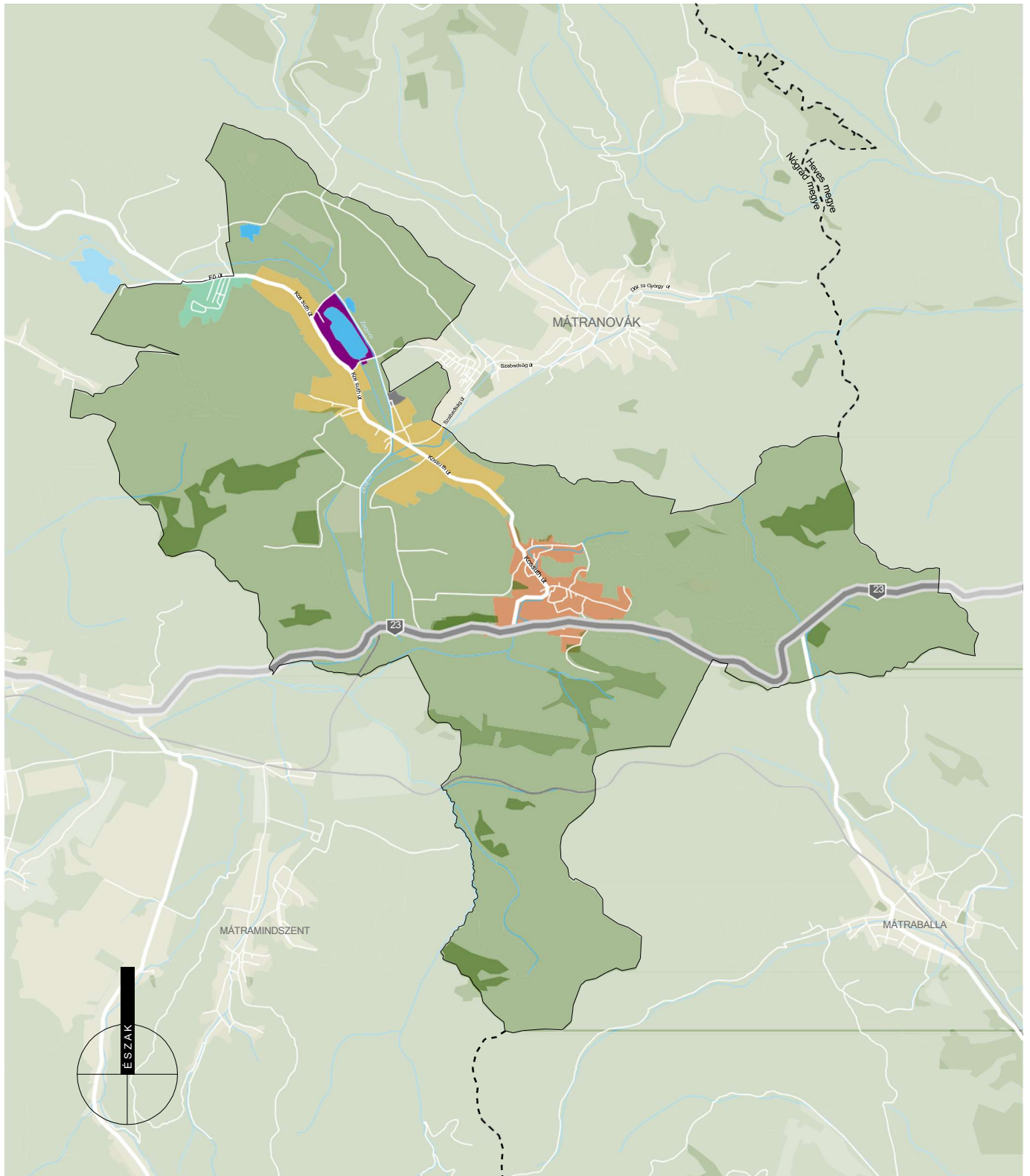

JÁNOSAKNA

SZENT ANNA KÁPOLNA

Jánosakna bányászkolónia volt, mely az idők során egybeépült Homokterenye és Nádújfalu községekkel Mátraterenye néven. Az egyszerű kis kápolna a temetőben áll.

MÁTRATERENYE KÖZSÉG
eltérő karakterű településrészei

- Homokterenye (falusias lakóterület)
- Nádújfalu (falusias lakóterület)
- Jánosakna (falusias lakóterület)
- üdülőterület
- gazdasági terület
- egyéb külterület (mezőgazdasági és erdőterület)

TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ TERÜLETEK

5

eltérő karakterű területek lehatárolása, a településkép, arculati jellemzők és településkarakter bemutatásával

FALUSIAS LAKÓTERÜLET

Homokterenye és Nádújfalu egymással szomszédos településrészek építészeti jellegük megegyezőnek tekinthető, többnyire egy vagy kétlakásos lakóépületek alkotják a település nagyrészét. A házak telepítése oldalhatáros vagy szabadonálló, illetve ikresen csatlakozó. A legrégebbi házaknál, mint például a tájház vagy a plébániaház még az oldalhatáron álló beépítés és az oromfalas nyeregtetős fedés volt a jellemző, de településképi szempontból mára a kontyolt vagy az utcával párhuzamos gerincű fedés az elterjedtebb, ami jól illeszkedik a környékre jellemző, itt is nagy számban megtalálható manzárdtetős formához. A kertes házak elengedhetetlen kelléke a megfelelő méretű tároló. A telkünk rendben tartása könnyebb, ha a tárolók, kiegészítő épületrészek a főépülettel összhangban, azzal együtt tervezve alakulnak ki. Ugyanez igaz a kerítésekre. Az utcai kerítésnél érdemes a környezet szép példáit megfigyelni, azok nyomán mai módszerekkel, friss hangulatú, de illeszkedő kerítést tervezni, építeni. A teljesen tömör, átláthatatlan utcai kerítés kerülendő. Az oldalsó és hátsó kerítések rejtettebbek, mégis érdemes átgondolni anyagukat, zártságukat. A nyitottabb, átlátszóbb kerítés nem csak a jószomszédi kapcsolatokat segíti, de naposabb, levegősebb lesz a kertünk, és szabadon élvezhetjük a dombos táj egybefüggő látványát.

JÁNOSAKNA

Az egykori szénbányászat gyermeke ez a bányatelep. Valamikor Mátraszélehez tartozott, ma Mátraterenye község része. Az egykori bányászkolónia egyszerű kis római katolikus temploma a temetőben áll, a József Attila út végén.

ÜDÜLŐTERÜLET

A község északi területén fekvő zagyva menti tó partján számos üdülőház mellett étterem és panzió is rendelkezésére áll az idelátogatóknak.

GAZDASÁGI TERÜLET

A település központjában lévő gazdasági létesítmény számos munkalehetőséget biztosít a környéken élők számára.

MEZŐGAZDASÁGI KÜLTERÜLET

Mátraterenyén a mezőgazdasági külterületek beépítésre nem szánt területek. A vidéket nagyrészt kirándulásra csábító erdők és szelíden hullámzó, hegyekké csak itt-ott emelkedő dombok borítják. A táj domborzati sajátosságai teszik olyan széppé és barátságossá a területet. A beépített területeket keletről és nyugatról határoló, még megművelhető morfológiájú dombos területeken intenzív mezőgazdasági művelés folyik, ami időszakos növényborítottságot biztosít a vegetációs időszakon belül.

Homokterenyét és környezetét a Zagyva számos ága szövi keresztül, míg Nádújfaluban egy kisebb vízhozamú leágazásával, a Tószeri-patakkal találkozhatunk. A település keleti részén az Iványi- és a Balla-patak leágazásai is megtalálhatóak még. A vízfolyások külterületi részeken természetes patakmederben, természetes növényborítottság mellett folynak, míg a beépített területeken az útépitésekkel járó vízrendezéseknek köszönhetően szabályozott, burkolt, burkolatlan, vagy részben burkolt mederben folynak a patakok.

Kisebb-nagyobb túrákon könnyen elérhető innen a különleges szépségű hegyeskei borókás legelő, a Nagy- és a Szerkő homokkő sziklái, a Szilvaskő páratlan bazaltképződményei, a Bárna-patak felső folyása, illetve a Medves-vidék más természeti csodái. A Mátra központi gerince, valamint a Galya- és a Kékestető is gépkocsival legfeljebb fél óra alatt elérhető. (Légvonalban alig 10–15 km-re található mindkettő, és a csúcsonál lévő tornyok is jól láthatóak szabad szemmel.)

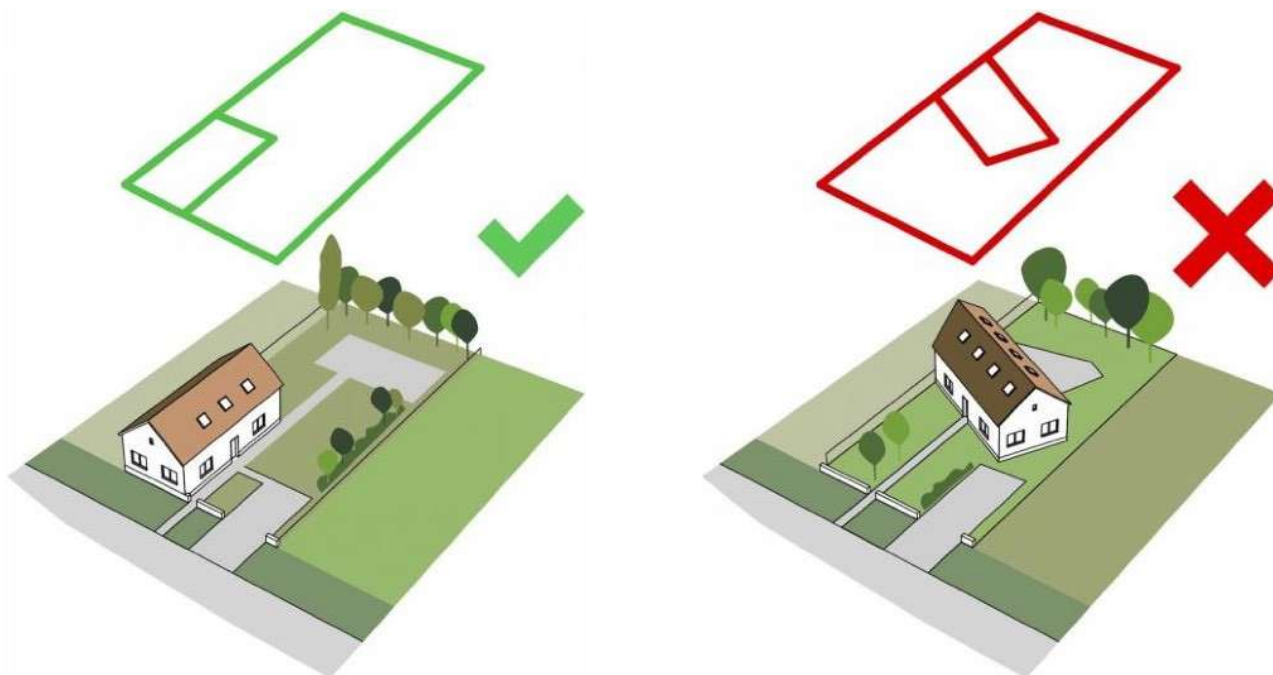

Arra a kérdésre, mitől szép egy lakóház, nem lehet egy mondatban válaszolni. Neves építészek és filozófusok a különféle megközelítések ellenére egyetértenek azonban abban, hogy a közhiedelemmel ellentétben a szépség nem szubjektív, nem részrehajló. Szép az, ami érdek nélkül tetszik, mondja Kant. A szépség sokféle lehet. Borainkról sem mondhatjuk, hogy a vörösbor jó, a fehér nem. Tudva, hogy bizonyos alkalmakhoz, ételekhez jobban illik a vörös, mondhatjuk, hogy mi a rozét szeretjük. Ebben a fejezetben nem szeretnénk egyoldalúan állást foglalni, leszűkíteni a lehetőségeket. Viszont szeretnénk bemutatni, hogyan kerüljük el a legáltalánosabb hibákat, ne járjunk úgy, mint a borász, aki gyakorlatlanul túlkénezi borát.

TELEPÍTÉS

A történeti településrészen a családi házak telepítése oldalhatáron álló, a telken belüli elhelyezkedése az utcára merőleges rendszerű. A nem utcára merőlegesen telepített, indokolatlanul, nagymértékben hátrahúzott családi ház építése nem javasolt. A családi házak a telek oldalhatárán állnak, a ház mögött növényzettel határolva kialakítható a védett kert.

MAGASSÁG

Mátraterenye falusias lakóterületein a családi házak magassága közel azonos, maximum 4,5 méteres lehet.

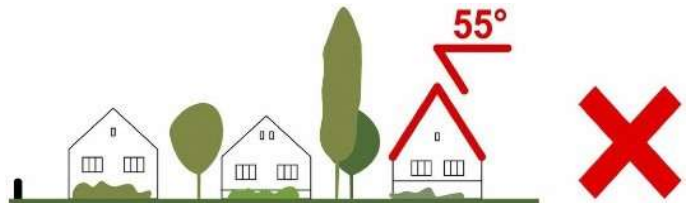
A meglévő épületek közé épülő új házaknak hasonló magassággal kell épülniük, mint környezetük. A túl magas házak nem illeszkednek Mátraterenye falusias településrészének utcaképebe.

TETŐHAJLÁSSZÖG

Mátraterenye falusias településrészén a családi házak tetőhajlásszöge közel azonos.

A meglévő épületek közé épülő új házaknak hasonló tetőhajlásszöggel kell épülniük, mint környezetüknek. A túl magas illetve túl alacsony hajlásszögű tetővel rendelkező épületek nem illeszkednek Mátraterenye falusias lakóterületének utcaképebe.

Alacsony hajlásszögű- vagy lapostető a főépület nettó alapterületének 20%-án, de lakóépület esetében legfeljebb 40 m²-en létesíthető, továbbá a főépület takarásában, utcáról nem látható módon elhelyezett melléképületek és melléképítmények lapostetős kialakítással is építhetőek.

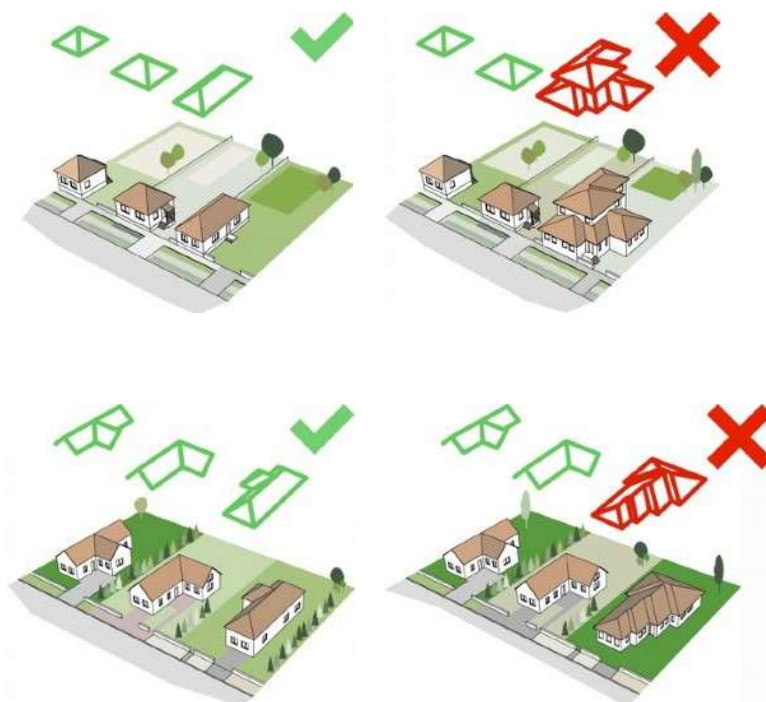

TETŐFORMA

A falusias településészen lévő családi házak tetőformája e g y s z e r ű , többnyire a környékre jellemző manzárdtetős kialakítású de gyakori az oromfalas vagy a kontyolt tető is. Új házak építésénél a szomszédok figyelembe vételével kell illeszkedni.

Amennyiben az építési telek körül kialakult egy nyeregtetős házból álló utcakép, úgy oda ne tördelt tetőformájú épület kerüljön, hanem a szomszédokhoz hasonló nyeregtetős tetőformájú.

Amennyiben az építési telek körül sátortetős épületek állnak, úgy oda ne tördelt tetőformájú épület kerüljön, hanem a többi épülethez hasonló tömegű és tetőformájú.

Alacsony hajlásszögű-, vagy lapostető a főépület bruttó alapterületének 20%-án, de lakóépület esetében legfeljebb 40 m²-en létesíthető, továbbá a főépület takarásában, utcáról nem látható módon elhelyezett melléképületek és melléképítmények lapostetős kialakítással is építhetőek.

HOMLOKZATKÉPZÉS

Az épületeink burkolása, vakolatának színezése, megmunkálása mindig is kedvelt tulajdonosi eszköz volt településünkön. Használjuk bátran, de figyeljünk a végső összképre! A túldíszített, túlszínezett épület hamar elveszíti érdekességét, és utána inkább zavaróan hat a nyugodt, tiszta településképben. A jól megválasztott burkolat - mint például a fotón látható természetes kőburkolattal - nem csak a hangulatot, hanem az épület védelmét is szolgálja.

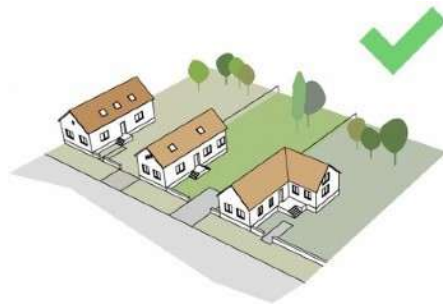
Anyaghasználat szempontjából a természetes anyagok - a kő, téglák, vakolt felületek, faburkolat-részesítendők előnyben. A magastető héjalása - beleértve az ereszcseréjét is - az égetett agyag sötétebb, vagy világosabb árnyalata színében agyagcserép, vagy ahhoz hasonló színű betoncserép lehet.

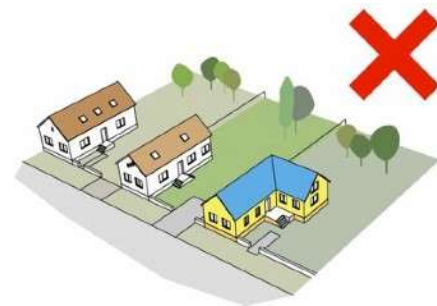
Alacsonyabb hajlásszögű tető tömegét nem fényes - szürke, téglaszínű - bádoglemezzel, vagy passzív zöldtetővel fedetten kell kialakítani úgy, hogy a peremszerkezetek vízszintesek legyenek.

ANYAGHASZNÁLAT (SZÍNEK)

Mátraterenye falusias településrészének színvilága változatos, mégis megfigyelhető egy visszafogott illeszkedés, hasonló anyag- és színhasználat.

A falusias lakóterületen a meglévő épületek színvilágához illeszkedő új épületek építése ajánlott. Nem elfogadható a feltűnő és kirívó színhasználat, a rikító színű fémlemez fedés és burkolat.

KERÍTÉSEK

A régi házak részleteit öröm megfigyelni! Elődeink fa és fémmunkái csodálatosak, formakincsük időtálló, az alkalmazott anyag szépen öregszik. Házaink kiegészítői, a kerítések, lámpák, árnyékolók, postaládák, korlátok egytől egyik aktívan alakítják a végső látható képet, hangulatot. Akkor járunk jól, ha mindent egyforma igényességgel, odafigyeléssel tervezünk meg, választunk ki. A színek használata, a változatosság gyönyörködtet, ezek összképének gondos kitalálása odafigyelést igényel. Ezek a részek akár sűrűbben is cserélhetők, ha a tulajdonos már mást szeretne (mégis túl élénk a szín) vagy az elérhető technika lehetővé teszi (LED-es lámpák, motoros kapu, rejtett árnyékoló).

A kerítés egyszerre teremt kapcsolatot a közterülettel, ugyanakkor elválasztja azt az ingatlantól. Térfalat képez, mely lehet tömör, ha magánéletünket szeretnénk óvni, de lehet áttört, átlátható is.

Minden településen vannak olyan anyagok vagy formák, amelyek rendszeresen visszatérnek. Mátraterenyén jellemzően kovácsoltvas vagy fa kerítésekkel találkozhatunk, így jól látszódik az előkert és az épülethomlokzat teljessége.

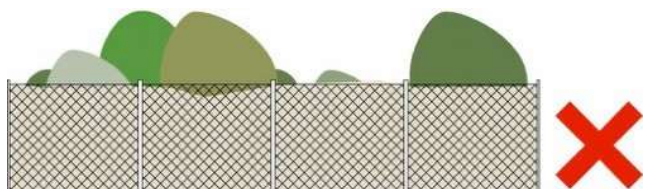

A kerítések kialakítása során bátran dolgozzunk a lakóépületünknel is alkalmazott anyagokkal, színekkel: így méginkább harmonikusabb, egységesebb hatást érhetünk el.

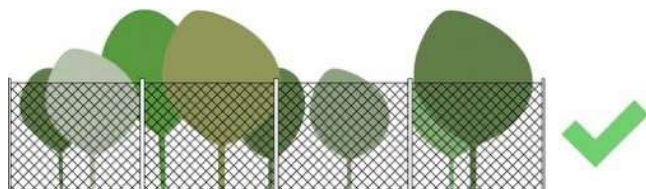
Mátraterenye falusias lakóterületein az áttört kerítések kívánatosak, tömör és nem átlátható megoldások nem elfogadhatóak.

Természetes határ,
kerítés növényelválasztásból

Áttört kerítések nádszövettel való
zárása nem megfelelő

Teljesen áttört, drótfonatos kerítés

A falszerű, áttörésmentes kerítések
nem elfogadhatóak

Oszlopos kerítés 1/3-ad lábazat,
2/3-ad áttört résszel

Zárt kerítés csak indokolt esetben létesíthető, pl.: por zaj stb.

TORNÁCOK

A népi építészet egyik könnyen felismerhető, jellegzetes eleme az oldalsó oszlopos tornác. A tornác kialakítására, elhelyezkedésére is számos, részleteiben eltérő megoldás lehetséges.

A tornác az a folyosószerű, fedett, félig nyitott tér, mely átmenetet képez a kert és a ház között. Nyáron kiválóan árnyékol, télen viszont megfelelő tájolás mellett nem állja útját az alacsonyan sütő napsugaraknak. Véd az esőtől, hótól, forróságtól.

A régi mátraterenyei házak favázis vagy oszlopos tornácai szép, követendő példák lehetnek. Ezek az átmeneti - „külsőbelső” terek készülhetnek az épület anyagából, de akár fából is

ABLAKOK

Az épületek megjelenését és hangulatát a nyílászárók nagyban befolyásolják. A zárt épülettömeeggel így nyitunk a külvilág felé, ezért nem mindegy, milyen módon tesszük ezt.. A hagyományos nyíláskialakítás a település egészen jól megfigyelhető: két szárnyú, jellegzetesen két vagy három osztatú ablakok, az utcai homlokzaton szimmetrikusan elhelyezve.

A régebbi épületeken hosszanti kialakítású, keskenyebbnek tűnő ablakokat figyelhetünk meg. Új ház építéskor érdemes körüljárni a környéket, és ihletet meríteni, hogy az otthonunk minél jobban bele tudjon simulni környezetébe, ezzel is gazdagítva az utcaképet.

Leginkább elterjedt a barna, zöld, fekete színek alkalmazása volt. Jellemző az ablakok faragott díszítése a vízszintes osztásban, illetve a módosabb épületek ajtajai fölötti faragott díszítés, és az osztott felülvilágító.

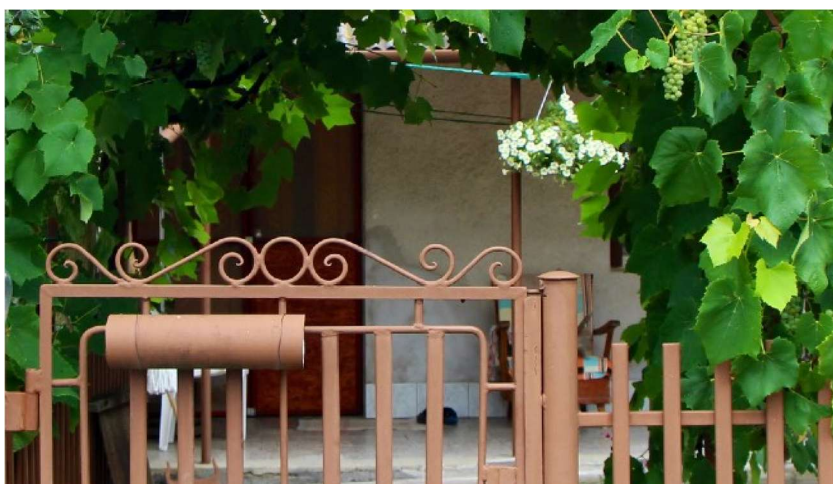

Felújításoknál és új épületek építése esetén tetszőleges anyagú, de fa mintázatú, vagy fegyverzetű, víztiszta, vagy matt síküvegezésű, osztott ablakok beépítése javasolt. Utcai homlokzaton érdemes spalettát vagy zsalugátért kialakítani, illetve redőnyszekrény csak beépített, rejtett kivitelben létesíthető, a nyílászáróval megegyező színben. A nyílászárók javasolt színe világos és középbarna, olivazöld, vagy ezek szürkével tört árnyalata. Védett épületek esetén ettől el lehet térni.

RÉSZLETEK

Házunk és kertünk találkozási pontjai folyton változó, gazdagodó élményanyagot kínálnak. Évről évre, évszokról évszakra más képet mutatnak. A növények az épületen egyrészt hangulatteremtő, díszítőelemek, másrészt hatékony, természetes eszközei az energiatudatos életmódnak – árnyékolnak!

Az egyszerű, de igényes, jól kitalált, szépen megépített részletek gazdagítják épületeinket, büszkévé tesznek minket. Egy-egy burkolat, eresz, tetőcsatlakozás, párkány részlet ilyen minőségben elkészítve díszítőelemként is működik, további, öncélú díszítés már nem kívánkozik az épületre.

A múlt század elejét idéző felújított, gyakran már nem működő kutak megteremtik Mátraterenyén az időbeni folytonosság érzetét, és gyöngyszemekként díszítik a település utcáit.

KERTEK

Településünknek és épületeinknek egyaránt illeniük kell abba a környezetbe, amelyet az adott helyen az ember és a természet közösen formált. A falusias településrészben a tájba illesztés során a hagyományos településképp megőrzése az elsődleges cél. Az épületeket csak részlegesen takarjuk, árnyékoló fákat a déli kitettségű falak közelében ültessünk. Az előkertbe ültetett fák, cserjék helyének megválasztásakor vegyük figyelembe a ház homlokzati kialakítását, nyílászáróinak elhelyezését. A kerti építményeket takarjuk, hogy az épület jobban érvényesüljön. A régi épületek bővítése, felújítása során fokozottan ügyeljünk a már meglévő fásszárú növényzet megóvására. A ház méreteinek érzetét a környező növényzettel befolyásolhatjuk. Szándékunk szerint magas növényzettel csökkenthetjük, alacsony növényekkel növelhetjük a ház méretének érzetét.

Kertünk teremti meg a kapcsolatot a természettel; annak változása tetten érhető benne, hiszen minden évszakban más-más arcát mutatja. Változatos növényalkalmazással többféle élőlénynek biztosíthatunk életteret. Általában a rejtettebb, intimebb hátsó kertrész a szemlélő előtt észrevétlen marad. Mátraterenyén néhány utcából azonban mégis megcsodálhatjuk a rendszeresen, szeretettel gondozott hátsó kerteket, amelyek nem csak pihenésre, felüdülésre szolgálnak, hanem haszonkertként gyümölcsöket, zöldségeket is termeszthetünk bennük.

A kert az épített környezet része, közvetlen életterünk szabadtérre kiterjesztett közege, amely akkor tölti be szerepét, ha harmonikus egységet képez az épülettel, amelyhez kapcsolódik. A kertalakítás során az épület és a kert stílusa, hangulata harmóniában legyen. Elsődlegesen tehát az épület stílusához, üzenetéhez, közvetített érzetéhez illeszkedő kertépítészeti megoldásokat alkalmazzunk.

A szemlélő számára telkünk láthatóbb része az elő-, illetve oldalkert lehet, amely ilyen tekintetben nem csak védelmi, hanem díszítő szerepet is ellát. Díszes, gondozott előkertünkben nem csak saját magunk, hanem az éppen arra járó gyalogosok is gyönyörködhetnek; jó benyomást kelthetünk, és nem utolsó sorban hozzájárulunk utcánk, településünk szép arcúlatához. Érdemes olyan fajokat telepíteni, amelyek nem csak virágokkal, hanem levelükkel, termésükkel is díszítenek, így majdnem egész évben színesíthetjük udvarunkat.

A kerti építmények a főépülettel azonos építőanyagokból, vagy azzal harmonizálva készüljenek. A pergolák, növényrácsok, gépkocsibeállók, kukatárolók kialakíthatók favázassal szerkezettel is, a nyílászárókkal harmonizáló színezéssel. Fémvázassal szerkezettel kialakításakor annak növényvel való befuttatása javasolt. A hulladéktárolók számára a kertkaputól balra, az épülethomlokzat vonalában alakítsunk ki helyet, növényekkel takarjuk. Helyezzünk el kerti padot, ahonnan gyönyörködhetünk házunkban, kertünkben. Az előkertben a helyi hagyományokhoz illeszkedő, a kiskertet keretező, alacsony fa léckerítés illetve sövénykerítés alkalmazása elfogadható, illeszkedve az épülethez és a kerítéshez.

Lehetőleg könnyen felújítható, vízáteresztő burkolatot alkalmazzunk. A kevésbé használt részeket dekoratív, régi téglából alakíthatunk ki járófelületet. A szegélyeket azonos hangulatú anyagból alakítsuk ki.

Az előkertben gazdag forma- és színvilágú növényeket ültessünk. Bátran alkalmazzunk színes virágú évelőket, egynyári virágokat, ügyelve az egy időben virágzó fajok színharmóniájára. A fák közül leginkább a közepes méretű, laza ágállású fajokat válasszuk. Mértékkel használjunk tömör, sötét lombú növényeket. Az előkert a ház közelsége miatt többnyire igen száraz, melyet a kerttervezés során, a növények kiválasztásánál figyelembe kell venni. A keskeny a futónövények alkalmazása javasolt.

A növényfajok megválasztása nagymértékben járulhat hozzá a település, településrészek karakteréhez. Lehetőség szerint a helyi természeti adottságokhoz és meglévő növényzetéhez illeszkedő fajokat válasszunk. A növények kiválasztását meghatározza a hely, ahova ültetjük. Figyeljünk meg, mely növények érzik jól magukat évek óta a környező kertekben, vagy kérjük szakember segítségét.

UTCÁK, TEREK

A településkép javításához sokszor nem szükséges nagy beavatkozás, a rendezettség érzésének elérése már fél siker. A közterületek igényes fenntartása, a már nem használt közterületi elemek elbontása látványos előrelépést jelenthet. A különböző felületek határozott szétválasztása (pl. szegélykövek alkalmazásával) szintén jelentős javulást eredményezhet. Fontos odafigyelnünk a folyamatosan átalakuló településszélek rendezésére. A település vonalas elemei vezetnek a tekintetet, felfűzik a települést alkotó elemeket, ezért harmonikus, egységes kialakításuk fontos. A településen áthaladó leginkább e vonalakon haladva alakítják ki a településről alkotott képüket. Külön figyelmet kell fordítani az infrastruktúra hálózat elemeinek kiépítésére, nyomvonalvezetésére, felszíni és felszín alatti elemeinek tájba illesztésére is.

Az utcakeresztmetszet jól tükrözi a telkek és az utcák viszonyát, a település szerkezetét, ezért fontos, hogy jól használható, harmonikus módon alakítsuk ki. Fontos, hogy a felszín alatti vezetékek (víz, gáz, csatorna, elektromos áram, telefon és internet kábel) tervezésekor kialakításánál is gondoljunk a fák gyökereinek helyigényére. Kerüljük fasorok kialakítását élénk lombosított fajokból (pl. vérszilva -Prunus cerasifera Nigra). Ne alkalmazzunk inváziós fajokat (amerikai kőris, nyugati osterfa stb).

A járőfelületek, burkolatok kialakítása során a vízáteresztésre, a javíthatóságra, tartósságra és az akadálymentességre egyaránt gondolnunk kell. A burkolat színében a visszafogott, semleges színeket válasszuk. Minden apró burkolatrészletet meg kell tervezni, a kerítések lábazataihoz illeszkedéstől kezdve a zöldfelületek szegélyéig.

A járda és a közút közötti utca kertek teremtenek kapcsolatot a magántelkek és a közterületek között. Mátraterenyén a háztulajdonosok gyakran alakítják, gondozzák e területeket. Az egyéni megoldások során ügyeljünk arra, hogy e felületek kapcsolatot teremtsenek az előkertekkel, és egymáshoz is illeszkedjenek, egységes sávot képezzenek. Kerüljük a szemmagasságban takaró növényzet alkalmazását, különösen a kereszteződésekben. Itt a gépkocsivezetők szemmagasságát is figyelembe kell venni! 50-80 cm magas cserjéket, évelőket telepítsünk.

A fák gyökereinek megfelelő méretű burkolatlan helyet kell biztosítani a járdák, kerítések gyökér által történő megrongálásának elkerülése érdekében.

Az utak, járdák megfelelő vízvezetése alapvető a harmonikus településkép létrehozásához. Ugyanakkor a csapadék hasznosítása, megtartása nagyban megnöveli a szép környezet kialakítását és fenntartását. A falusias részeken az árkok fontos településképi elemek. Az árkokat átszelő gépkocsibehajtók, hidak a falusias településrész karakteres elemei. Egységes kialakításuk fontos. A hagyományosan kialakult kőhíd megoldást javasolt alkalmazni.

Az emlékművek a település legattraktívabb elemei lehetnek. Mátraterenyén központi szerepet játszik a bányász emlékmű körülötti tér. Környezetének alakítása közös ügy is, növényzetét, burkolatait, a szobrokat rendszeresen karbantartják.

JÓ PÉLDÁK | épületek, épített részletek

Egy-egy lakóház oromzatán tetten érhetjük a népies fa díszítőelemek ízléses megjelenését. Figyelmes részlet, amikor a homlokzati elemek színe visszaköszön a kerítésen is. Az oromzatos kontytető és a zsalugáteres ablakok mint falusias elemek, példamutatóan jelennek meg az épületen.

Rendezett, igényes környezetben láthatunk itt egyszerű, mégis kiemelkedően jó állapotban lévő lakóházat, mely tetőkialakításával és vakolt felületeivel visszafogott de színvonalas megjelenésű. Kerti felépítményeivel, gondozott növényeivel és részletgazdag kerítés kialakításával mind gondos lakójáról árulkodik.

A letisztult felső szint egyszerű színben tűnik fel, mely épp ízlésesen emeli ki a házat az azt körülvevő környezetből. A szintmagas lábazati borítás harmóniában van a kerítés pilléreivel, a tető és a nyílászárók anyaghasználatukban éppúgy mint színválasztásukban egyaránt kellő összhangban vannak.

E lakóház homlokzatán megjelenő színek kellemes összhangban vannak egymással és közvetlen környezetükkel. A sötét színű burkolóelemek, korlátok és nyílászárók jól ellensúlyozzák a világos vakolatot és az éleken felfutó kő lábazatot. A rendezett kert és a jó állapotú cserépfedés tovább javítja az épület megjelenését.

JÓ PÉLDÁK | sajátos építményfajták

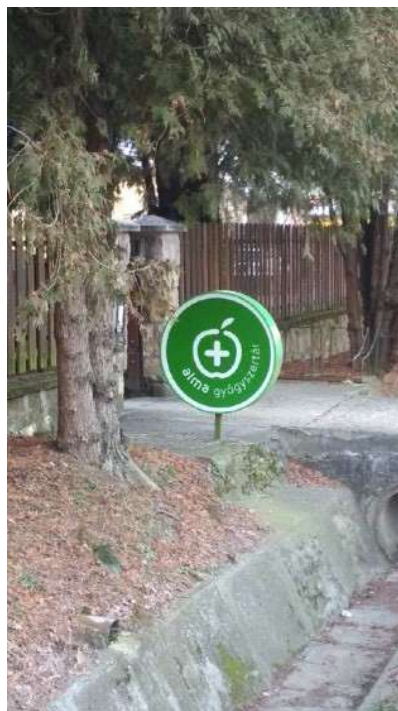
A tó körül kialakult üdülőövezet központi eleme az egyedi, ívelt kialakítású tetőszerkezettel ellátott Miklós étterem, mely egyedi megjelenésével karakteres elemet képez a település ezen részén.

A település központjában található községháza modernebb megjelenése és tömege alátámasztja funkcióját, míg színhasználásában és ablakainak kialakításában illeszkedik a környező épületek stílusához.

A kihelyezett tájékoztató táblák jól láthatóak és informatívak legyenek. Színben és anyagban környezetükhöz illeszkedjenek, megjelenésük legyen egyedi és kreatív. A világító, neon cégérek kerülendők, a külső megvilágítás előnyösebb. Támogatott a fából készült cégérek alkalmazása, melyek jól illeszkednek a falusias lakókörnyezethez.

IMPRESSZUM

MEGBÍZÓ

Mátraterenye önkormányzata
www.matraterenye.hu
titkarsag@matraterenye.hu
3145 Mátraterenye, Kossuth út 178.
Telefon: +36 32 362 169
Polgármester: Gecse László

Főépítész: Papp Zoltán Tamás

KÉSZÍTETTE:

ZÉ Műhely Kft
Tel.: +36 20 397 0610
ze.muhely@gmail.com
Czene Éva vezető településtervező

MUNKATÁRSAK

Tavaszi Kristóf építész
Szegedi Dániel,

fényképek: Papp Márton Simon, Mokos Marianne

tarjanikepek.hu - Jánosakna, Szent József Templom
mapio.net - Nádújfalui Katolikus Templom

Budapest, 2017.

Mátraterenye Község

Képviselő-testületétől

Szám: 106 /2017. (XII. 21.)

**Tárgy: Településképi Arculati Kézikönyv
elfogadása**

HATÁROZAT

Mátraterenye Község Önkormányzatának Képviselő-testülete a településfejlesztési koncepcióról, a integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI.8.) Korm. rendelet (továbbiakban: Rendelet) 21. §-ában foglaltaknak megfelelően, e normatív **határozat melléklete szerint elfogadja**

Mátraterenye

Településképi Arculati Kézikönyvét

A Képviselő-testület felkéri a polgármestert a Rendelet 43/B. (1) és (3) bekezdésében foglalt közzétételi és monitorozási feladatok végrehajtására.

Határidő: azonnal és folyamatos

Felelős: Gecse László polgármester

Mátraterenye, 2017. december 21.

Gecse László

polgármester

Balogh Maja
jegyző

ZÁRADÁK:

A határozat közzétéve 2017. december 22. napján.

Mátraterenye, 2017. december 22.

Balogh Maja
jegyző